

Ügyszám: NAIH/2016/3912/2/J
Ügyintéző: dr. Kádár Dóra
Telefon: +36-1/39-11-432

Hiv.szám: XX-CIKFO/147/.../2016.

CIKFO@im.gov.hu
zsuzsanna.wopera@im.gov.hu
peter.laszlo.salgo@im.gov.hu

Dr. Bodzási Balázs úr részére
helyettes államtitkár

Igazságügyi Minisztérium

Budapest

Tisztelt Helyettes Államtitkár Úr!

A polgári perrendtartásról szóló törvény (a továbbiakban: Törvény) véleményezésre megküldött tervezetéhez a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (a továbbiakban: Hatóság) az alábbi észrevételeket teszi:

1. Értelmező rendelkezések

A Törvény értelmező rendelkezésének 7. § 15. pontja szerint a „*természetes személy azonosító adatai: lakóhely (lakóhely hiányában tartózkodási hely), kézbesítési cím (ha lakóhelytől vagy tartózkodási helytől eltér), születési hely és idő, anyja neve, adóazonosító jel, munkáltató neve és címe, perbeli cselekvőképesség hiányában törvényes képviselő neve és kézbesítési címe*”.

A személyazonosító jel helyébe lépő azonosítási módokról és az azonosító kódok használatáról szóló 1996. évi XX. törvény 4. § (4) bekezdése a természetes személyazonosító adatok között csak a polgár családi és utónevét, születési családi és utónevét, születési helyet, születési időt, valamint az anyja születési családi és utónevét határozza meg.

A Törvény 170. § (1) bekezdés a keresetlevél kötelezően feltüntetendő tartalmi elemeiről rendelkezik, amely szerint fel kell tüntetni – többek között – a felek nevét, perbeli állását, a felperes

azonosító adatait, az alperes ismert azonosító adatait, de legalább a lakóhelyét vagy székhelyét. A Hatóság álláspontja szerint adatvédelmi szempontból az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) célhoz kötöttség és szükségesség elvével ellentétes megoldás az, hogy a természetes személy azonosító adatok között szerepel az adóazonosító jel, továbbá a munkáltató neve és címe, amely adatokat a keresetlevél kötelező tartalmi elemei között a felperes azonosító adatait is fel kell tüntetni. Ezeket az adatokat a keresetlevélben akkor indokolt szerepeltetni, ha a per tárgyával összefüggésben vannak, és akkor is úgy, ha az azonosító adatoktól elkülönítve kezelik. A Hatóság aggályosnak találja az adatkezelést, mert a keresetlevél egy példányát az alperes is megkapja, és így ő is megismeri a felperes adóazonosító jelét, továbbá a felperes munkáltatójának nevét és címét.

2. Az iratok megtekintése, másolatok

A Törvény 162. § (1) bekezdése szerint: *„A felek, valamint azok képviselői, a szakértő és az ügyész a per iratait – a határozatok tervezetinek és az esetleges különvéleménynek a kivételével – a per bármely szakaszában külön engedély nélkül megtekinthetik és azokról maguknak másolatokat (kivonatokat) készíthetnek”*. A Hatósághoz több alkalommal is érkeztek bejelentések azzal kapcsolatban, hogy a polgári eljárások során keletkezett és a résztvevők által megismerhető iratokon olyan nagyobb mennyiségű személyes adatok szerepeltek, amelyek nyilvánosságra kerülése, megismerése a szükségesség és arányosság elvének figyelembevételével nem volt indokolt. Ezen adatok megismerése a bizonyítási eljárás lefolytatása során indokolt lehet, azonban az Infotv. előírásait (pl. az Infotv. 4. §-ában meghatározott célhoz kötött adatkezelés elve) a megismerésük kapcsán alkalmazni kell. Erre tekintettel az adott ügyben beszerzett, de később az eljárás szempontjából irrelevánssá vált személyes adatok korlátlan megismerhetővé tétele nem feleltethető meg az Infotv. alapelveinek. Különösen igaz ez abban az esetben, amikor igazságügyi szakértő, elmeorvos szakértő által a peres félről elkészített – különleges adatokat tartalmazó – szakvélemény teljes tartalmát az ellenérdekű fél is megismerheti. A Hatóság álláspontja szerint a teljes szakvélemény ellenérdekű fél és képviselője általi megismerése szükségesség és célhoz kötött adatkezelés elvével ellentétes.

3. A tárgyalás nyilvánossága, a nyilvánosság tájékoztatása

a) A pre-tárgyalási nyilvánosság: A tárgyalás nyilvánossága alkotmányos elvének érvényesüléséhez az önmagában kevés, hogy a tárgyalóterem ajtaját nem zárják be, és a teremből a tárgyalás idejére nem küldik ki a hallgatóságot. A nyilvánosságnak elengedhetetlen feltétele az, hogy tudható legyen, mikor, hol és milyen tárgyalást tartanak. A nyilvánosság képviselői enélkül nem vesznek részt a nyilvános tárgyaláson, hiszen nem is tudnak arról. A nyilvánosság ennek hiányában csupán egy fenyegetést jelent azzal, hogy bármelyik tárgyaláson megjelenhet valaki a nyilvánosság részéről. A tárgyalási jegyzék nyilvánossága azonban a természetes személy érintettek adatainak nyilvánosságra hozatalával jár, így szükségképpen az információs önrendelkezési jog korlátozását eredményezi. A magyar alkotmányjog szerint az alapjogot legalább törvényi szintű jogszabályokban kell szabályozni. Egy állásfoglalásában a

Hatóság felhívta arra a figyelmet, hogy a bírósági ügyviteli szabályairól rendelkező miniszteri rendeletben nem lehetne személyes adatkezelést elrendelni.

A sajtó a közvélemény pontos tájékoztatása érdekében azt a megoldást alkalmazta számos alkalommal, hogy vágóképként a kifüggesztett tárgyalási jegyzéket vették fel, és adták le a tudósítás során. Ezzel gyakorlatilag az épületen belüli adminisztratív nyilvánosságot kiterjesztették, bárki számára megismerhetővé tették az eljárások érintetteinek adatait.

A személyes adatok védelmét az a megoldás szolgálná megfelelően, ha a tárgyalási jegyzék jelenlegi formájában működne tovább, azonban az adminisztratív nyilvánosságot megtartva, a felvétel készítésének tiltását, illetve a nem közfeladatot ellátó természetes személyek előzetes hozzájárulásához kötését mondaná ki a törvény.

b) A Hatóság következetes álláspontja szerint a nyilvános tárgyalás nem jelenti automatikusan azt, hogy arról az érintettek hozzájárulása nélkül, teljes részletességgel be lehet számolni, így különösen nem jelenti azt, hogy pusztán abból fakadóan, hogy a tárgyalás során valamelyik peres fél teljes neve elhangzik, ez felhatalmazást jelent a hallgatóság számára arra, hogy azt nyilvánosságra hozza.

A Hatóság álláspontja szerint a tárgyalást vezető bírónak olyan tartalmú jognyilatkozat megtételét lenne célszerű kérnie az érintettől, amellyel az érintett egyértelmű hozzájárulását adja mind a sajtó, mind pedig a bíróság számára ahhoz, hogy bármilyen médiatartalomban vagy közleményben az adott peres fél teljes nevét feltüntessék. Ennek hiányában kétséges ugyanis az, hogy az érintett hozzájárult-e ahhoz, hogy a bíróság is nyilvánosságra hozhatja a sajtóközleményében a teljes nevét. Az ilyen esetekre nézve az Infotv. 6. § (8) bekezdése a következőképpen rendelkezik: *"kétség esetén azt kell vélelmezni, hogy az érintett a hozzájárulását nem adta meg."*

Az olyan nyilvános tárgyalások esetében azonban, ahol a per tárgya nem kifejezetten a magánszférához kötődő érdek védelme, ott a tárgyalásról készíthető kép- és hangfelvételekre vonatkozó szabályok túlzottan korlátozzák a nyilvánosságot. A közérdekű adatok megismerésére irányuló adatigénylések jogellenes megtagadása miatt indított perekben kifejezetten korlátozó azon rendelkezés, amely a felvételkészítést tulajdonképpen hatósági igazolványhoz, kamarai tagsághoz köti, hiszen a tervezet 232. § (2) bekezdése értelmében a felvétel készítője nem tudja megfelelően igazolni, hogy médiatartalom-szolgáltató érdekében eljáró személy, a bíróság a felvétel készítését megtiltja. Ez azt jelenti, hogy amennyiben egy az információszabadságért elkötelezett civil szervezet az általa kezdeményezett pert felvételkészítéssel is kívánja dokumentálni, és nincs a tagjai között megfelelő újságírói igazolvánnyal rendelkező személy, akkor elesik ezen, nyilvánosság általi hatékony ellenőrzési eszköztől.

c) A Tervezet 164. § (1) bekezdése alapján az ítéletről és az ítélettel szembeni perorvoslat során hozott, az alsóbb fokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasító végzésről – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – a per jogerős befejezését követő három hónap eltelte után a bíróságnak fizetendő, jogszabályban meghatározott díj ellenében bárkinek anonimizált másolat

adható. Az indokolás nem tér ki arra, hogy miért szükséges a jogerőre emelkedést követő 3 hónapos moratóriumot a közérdekű és közérdekből nyilvános adatok megismerésének korlátjaként beiktatni. Az információszabadság korlátozására vonatkozóan az Infotv. 27. §-a ad lehetőséget, amely a szükségesség-arányosság alapjog-korlátozási alkotmányos feltételrendszernek az adatok tartalma alapján (a pontos adatkörök meghatározásával), valamint a közfeladatot ellátó szervek külső befolyásolástól mentes működésének megőrzése érdekében (Infotv. 27. § (5)-(6) bekezdések) enged eltérést a nyilvánosság mint főszabály alól. A jogerőre emelkedés után, konkrét közérdek vagy más alapjog védelmének megnevezése nélkül nem látom indokoltnak az információszabadság ilyen késleltetett korlátozását. A közfeladatot ellátó szervek pusztán adminisztratív kényelme nem adhat alapot egy alkotmányos alapjog korlátozására.

d) Ugyanezen szakasz (4) bekezdése meghatározza, hogy mely adatokat nem lehet felismerhetetlenné tenni a másolatok elkészítése során. A Hatóság úgy javasolja a felsorolást kiegészíteni, hogy az *„(1) bekezdésben meghatározott másolatban nem kell törölni:*

- a) törvény eltérő rendelkezésének hiányában az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó személy nevét és beosztását, valamint közfeladatával összefüggő egyéb személyes adatát, ha az adott személy az eljárásban közfeladatának ellátásával összefüggésben vett részt,*
- b) a meghatalmazottként eljáró jogi képviselő nevét,*
- c) az egyesület vagy alapítvány képviselőjének nevét,*
- d) egyéb közérdekből nyilvános adatokat.“*

A felsorolás így az első három pontban felsorolt közérdekből nyilvános – tehát törvény által nyilvánosnak rendelt személyes – adatokon túl, az egyéb törvények által meghatározott személyes adatokat sem kell felismerhetetlenné tenni az anonimizálás során.

e) Az anonimizált másolatok elkészítéséért igényelhető költségtérítés a Tervezet 164. § (1) bekezdése alapján külön jogszabály rendelkezik majd. Tekintettel arra, hogy az anonimizált ítéletek megismerése iránti igény fogalmilag az Infotv. által szabályozott közérdekű és közérdekből nyilvános adatok megismerésére irányuló adatigénylésnek minősül, javasoljuk, hogy ezen utaló szabály az Infotv. 29. § (6) bekezdés szerinti jogszabályra utaljon, mivel az adatigénylések teljesítésére vonatkozó eljárási szabályokat az Infotv. 28. § - 31. §-ai szabályozzák általános jelleggel.

f) A közérthető és egységes megfogalmazás érdekében javasoljuk a tanúvallomás megtagadásának lehetőségénél módosítani az alábbiak szerint a 290. § (1) bekezdés d) pontját:

„d) az üzleti titok megtartására köteles személy az olyan kérdésben, amely tekintetében a tanúvallomással titoktartási kötelességét sértené meg, kivéve, ha a tanúvallomással érintett adatok a közérdekű és közérdekből nyilvános adatok megismerhetőségére vonatkozó törvényi rendelkezései alapján nem minősülnek üzleti titoknak, vagy ha a per tárgyát annak eldöntése képezi, hogy az érintett adatok közérdekű illetve közérdekből nyilvános adatnak minősülnek-e.“

4. Az igazságügyi szakértők adatkezelése

A Törvény 303. §-a rendelkezik a magánszakértő perbeli jogairól és kötelezettségeiről, mely szerint: *„A magánszakértő a perben jogosult a feladata teljesítése érdekében a per irataiba betekinteni és azokról másolatot készíteni.”* A Hatóság következetes álláspontja a magánszakértők alkalmazásával kapcsolatban az egészségügyi adatkezelések során az, hogy a kezelőorvos titoktartási kötelezettsége a bíróság által kirendelt igazságügyi orvosszakértővel szemben nem áll fenn. A kezelőorvos az alperes által megbízott magánszakértőnek csak anonimizált formában továbbíthatja a beteg egészségi állapotával kapcsolatos, valamint az egészségügyi szolgáltatás nyújtása során tudomására jutott adatokat. Nem anonimizált formában a kezelőorvos csak akkor továbbíthatja ezeket az adatokat, ha ehhez az érintett, vagy az érintett halála esetén a kegyeleti jog jogosultja hozzájárul. Ennek megfelelően a per iratanyaga között található orvosi dokumentáció magánszakértő általi megismeréséhez is csak az érintett írásbeli hozzájárulásával van lehetőség.

A fentiekre tekintettel indokoltnak találja a Hatóság azt, hogy a Törvény 316. § (2) bekezdése azzal a ponttal egészüljön ki, hogy a magánszakértői vélemény aggályos, ha az érintett nem adta az adatkezeléshez, így a rá vonatkozó iratanyag megismeréséhez a hozzájárulását, amennyiben különleges adatokat tartalmaz az iratanyag, akkor pedig az írásbeli hozzájárulását.

A Törvény 306. § (1) bekezdése szerint: *„Ha az adott szakkérdés vonatkozásában szakértő kirendelésére vagy magánszakértő alkalmazására került sor, a bíróság a bizonyító fél indítványára beszerzi a más eljárásban kirendelt szakértőnek a szakkérdés tárgyában készített szakvéleményét vagy az azt tartalmazó iratot.”* Hasonlóképpen a fentiekhez a Hatóság álláspontja szerint a beszerzett szakvéleményben szereplő személyes és különleges adatokat az érintett hozzájárulásával lehet kezelni, és csak a szükségesség és célhoz kötöttség elveit szem előtt tartva.

A Törvény 313. § (1) bekezdése értelmében: *„A bíróság a kirendelt szakértő írásbeli szakvéleményét a felek részére kézbesíti.”* A Hatóság álláspontja ennél a rendelkezésnél is az, hogy az ellenérdekű fél és képviselője a szakvéleménynek csak a kivonatát ismerheti meg, a teljes tartalmát nem.” A Hatóság itt kívánja megjegyezni, hogy a Törvény 312. § (1) bekezdésének kiegészítése indokolt azzal, hogy a szakértő egyéb bizonyítást indítványozhat, továbbá a szakértőhöz kérdéseket lehet intézni a véleményre vonatkozóan, annak előterjesztését követően, figyelemmel arra, hogy a hatályos polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) erről rendelkezéseket tartalmaz.

5. A Törvény 293. § (1) bekezdése szerint: *„A tanút a meghallgatása megkezdése előtt nyilatkoztatni kell arról, hogy kívánja-e személyi adatainak zártan kezelését.”* A Hatóság indokoltnak találja, hogy úgy, ahogyan azt a jelenleg hatályos Pp. is tartalmazza, jelöljék meg, hogy melyek a tanú személyi adatai, aminek a zártan kezelését kérheti.

6. Jegyzőkönyv

a) A Törvény rendelkezik a folyamatos hangfelvétélről. A tárgyalásról tehát a „hagyományos”, a tárgyaláson elhangzottakat mintegy kivonatolt formában tartalmazó hangfelvételen kívül, (amelyről a leíró később jegyzőkönyvet készít), lehetőség lesz folyamatos hangfelvétel is készíteni bármelyik fél kérelmére vagy a bíróság belátása alapján. A Törvény indoklásában ezt a megoldást a perhatékonysággal összefüggésben támogatják, és ettől a jegyzőkönyv, mint bírósági közokirat hitelességének megerősítését várják. A folyamatos hangfelvétel garanciát jelentene arra, hogy a jegyzőkönyvbe a tárgyaláson ténylegesen elhangzottak kerüljenek, mert további rendelkezések lehetőséget adnak arra, hogy a felek a hangfelvételt visszahallgassák és az alapján a jegyzőkönyv kiegészítését vagy javítását kérik. Ez alapján is a bíróság dönt majd a jegyzőkönyv pontos tartalmáról. Ezáltal a perek elhúzódása, esetleg a jogorvoslati eljárásban a jegyzőkönyvezés pontatlanságára vagy hiányosságára alapított új eljárások elrendelésének száma is csökkenthető lenne.

Jelenleg több ágazati jogszabály is lehetővé teszi hangfelvétel készítését például a társasházak közgyűlésén, vagy az önkormányzati képviselő-testületi üléseken is.

A Hatóság álláspontja szerint szabályozást igényel a hangfelvétel tárolásának ideje, módja, a másolat kiadása, illetve az a kérdéskör, hogy a folyamatos hangfelvétel hogyan kivitelezhető akkor, ha a felek valamelyike zárt tárgyalás tartását kérte vagy az eljárás során valamelyik résztvevő adatainak zárt kezelését rendelték el.

b) Ahogy a Pp., úgy a Törvény sem rendelkezik a tárgyalásról készült hangfelvétel megőrzési idejéről.

A Hatóság álláspontja szerint speciális eljárásjogi szabály hiányában a hangfelvételek megőrzése tekintetében figyelemmel kell lenni az Infotv. rendelkezéseire. Az információs önrendelkezési jog, mint alapjog biztosítása arra irányul, hogy személyes adataival mindenki maga rendelkezessen.

A tárgyaláson készült hangfelvétel tartalma személyes adatnak minősül, így az csak törvényi felhatalmazással törölhető az érintett hozzájárulása hiányában, továbbá akkor, ha az adatkezelés célja megvalósult. Kérdéses, hogy a cél – az érintett információs önrendelkezési joga gyakorolhatóságának tükrében – megvalósul-e a jegyzőkönyv elkészültével. Az érintett tájékoztatáshoz való joga keretében kérheti, hogy a felvételt bocsássák rendelkezésére.

Felmerül tehát annak indokoltsága, hogy a bíróságok a felvételeket az írott jegyzőkönyv elkészülését követően ésszerű ideig őrizzék meg, és azokat csak későbbi időpontban töröljék, továbbá az érintett kérésére biztosítsák a hangfelvétel visszahallgatásának lehetőségét.

A fenti probléma kapcsán a Hatóság kérte a Kúria elnökének és az OBH elnökének álláspontját az ügyben. A Kúria elnökének válasza szerint a hangfelvétel alapján készített jegyzőkönyv leírását követően megszűnik az adatkezelési cél, amely a felvétel tárolását indokolja. Tekintettel a célhoz kötöttség elvére, a személyes adat csak a cél megvalósulásához szükséges mértékben és ideig kezelhető. A hangfelvételre rögzített jegyzőkönyv célja az, hogy arról a leíró elkészítse a

közokiratnak minősülő tárgyalási jegyzőkönyvet, ami az eljárási szabályok rendelkezései alapján majd betölti a személyes adatok kezelésével kapcsolatban az eljárási törvényekben meghatározott célt. A hangfelvétel tehát nem azzal a céllal rögzíti a személyes adatokat, hogy az valamilyen további funkciót töltsön be, hanem kizárólag azzal a céllal, hogy annak alapján a jegyzőkönyv elkészíthető legyen. Tehát abban a pillanatban, amikor a jegyzőkönyv elkészült, a speciális adatkezelés cél megvalósult és a cél megvalósulását követően a hangfelvételen személyes adat már nem kezelhető.

A Hatóság indokoltnak találja a kérdéskör Törvényben történő rendezését.

7. A Törvény több helyütt használja a „rövid határidő” kifejezést, azonban nem értelmezi azt. A jogbiztonság érdekében célszerű lenne értelmező rendelkezést társítani a citált kifejezéshez.

Budapest, 2016. június „ 29. ”

Üdvözlettel:

Dr. Péterfalvi Attila
elnök
c. egyetemi tanár